

**Česká školní inspekce
Plzeňský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIP-312/11-P

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola speciální Diakonie ČCE Merklín
Sídlo:	Husova 346, 334 52 Merklín
IČ:	71 197 583
Identifikátor:	600 022 994
Právní forma:	školská právnická osoba
Zastoupená:	Mgr. Ivanou Kováčovou, ředitelkou školy
Zřizovatel:	Diakonie ČCE, Belgická 22, 120 00 Praha 2 - Vinohrady
Místo inspekční činnosti:	Husova 346, Merklín, Pod Nemocnicí 117/2, Sušice, Kralovická 35, Plzeň
Termín inspekční činnosti:	9. – 14. března 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou speciální podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Inspekční činnost bude zaměřena na žáky vzdělávající se v oborech vzdělání 79-01-B/001 Pomocná škola a 79-01-B/01 Základní škola speciální.

Aktuální stav školy

Základní škola speciální Diakonie ČCE Merklín vykonává činnost základní školy speciální (dále ZŠS) s kapacitou 36 žáků, školní družiny s kapacitou 43 žáků, přípravného stupně základní školy speciální s kapacitou 7 dětí a školní jídelny - výdejny s kapacitou 43 strážníků. Vzdělává žáky se středně těžkým, těžkým a hlubokým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a žáky s autismem. Plně organizovaná ZŠS poskytuje vzdělávání na několika pracovištích v Plzeňském kraji. Ředitelství školy, pět tříd ZŠS, jídelna - výdejna a sociální zázemí pro žáky i pedagogy se nachází v hlavní budově ZŠS v Merklíně, Husova 346. V protilehlé budově zdravotnického střediska má škola pronajatu jednu místnost k poskytování rehabilitační péče zdravotně postiženým žákům, v budově prvního stupně Základní školy Merklín využívá ZŠS tři místnosti pro výuku žáků Kurzu k doplnění základů vzdělání a také k výuce pracovních činností žáků ZŠS. Jedna třída ZŠS a jedna třída přípravného stupně základní školy speciální sídlí v nově zrekonstruovaném pracovišti v Sušici, Pod Nemocnicí 117, v těsném sousedství Denního stacionáře Klíček. Jedna třída je zřízena při Denním stacionáři Človíček v Plzni, Kralovické ulici.

Vzdělávání probíhá v 1. a 7. ročníku podle Školního vzdělávacího programu „Škola bez bariér“, zpracovaného podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní školy speciální, v ostatních ročnících podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy nebo podle Rehabilitačního programu pomocné školy. V době konání inspekce navštěvovalo školu 36 žáků v sedmi třídách ZŠS, 7 dětí v jedné třídě přípravného stupně základní školy speciální a 9 žáků v Kurzu k doplnění základů vzdělání. Kapacita školy je tak v současné době plně využita.

Fungování školy zabezpečuje 23 pedagogických pracovníků, z toho 9 učitelek včetně ředitelky školy a jejích dvou zástupkyň (funkce zástupkyň je zřízena na pracovišti v Merklíně a v Sušici), 12 asistentek pedagoga a 2 vychovatelky školní družiny. Jedna asistentka pedagoga v Merklíně a jedna v denním stacionáři Človíček v Plzni působí zároveň jako rehabilitační pracovnice a fyzioterapeutka rehabilitační tělesné výchovy u těžce zdravotně postižených žáků. Všechny učitelky, s výjimkou jedné, splňují kvalifikační předpoklady nebo je získávají studiem na příslušné vysoké škole. Z asistentek pedagoga je 8 odborně kvalifikovaných pro tuto práci, 3 studují v kurzu pro asistentky pedagoga, jedna se studiem započne.

V oblasti podpory a rozvoje komunikace těžce mentálně postižených žáků a žáků s poruchou autistického spektra hledá škola stále nové cesty. Pedagogové a někteří rodiče žáků byli nově proškoleni v programu alternativní komunikace VOKS (výměnný obrázkový komunikační systém) a tento program je s úspěchem u části žáků ověřován.

V posledních třech letech bylo ve škole zaznamenáno několik změn. Došlo k navýšení kapacity počtu žáků o 4 (aktuálně je plně využita), v jejímž důsledku si škola polepšila také v oblasti získávání finančních prostředků ze státního rozpočtu. Nejvýraznější zlepšení v materiální oblasti nastalo na pracovišti v Sušici. Zde byly za přispění Městského úřadu Sušice kompletně zrekonstruovány, vybaveny a v loňském školním roce slavnostně otevřeny nové prostory pro dvě třídy ZŠS včetně šatny, herny, malé jídelny a sociálního zázemí pro žáky i pedagogy. Na zahradě ZŠS v Merklíně byl v rámci projektu Plzeňského kraje „Zelený poklad“ kultivován a osázen pozemek. Zároveň zde byly instalovány dřevěné herní prvky a altán. V Denním stacionáři Človíček v Plzni byla zřízena jedna speciální třída, což umožnilo zpřístupnit vzdělávání zdejším klientům - dětem s těžkým mentálním a kombinovaným postižením. V Merklíně i v Plzni jsou nově zřízena

rehabilitační pracoviště, kde vyškolená rehabilitační pracovnice a fyzioterapeutka poskytují žákům s těžkým zdravotním postižením rehabilitace, masáže a speciální cvičení. Pro tyto účely jsou obě pracoviště vybavena speciálními rehabilitačními a kompenzačními pomůckami a obě pracovnice byly proškolené ve speciálních technikách vhodných pro rehabilitaci zdravotně postižených (bazální stimulace, Bobathova metoda, Vojtova metoda, Dornova metoda, reflexní terapie, lymfatické masáže aj.). Škola má zpracovaný projekt na rekonstrukci a dostavbu celého objektu budovy. Jeho realizace by výrazně zkvalitnila materiální a prostorové podmínky školy. Vedení školy se aktivně podílí na postupném získávání finančních prostředků (příspěvky a dary od sponzorů) a na vyhledávání možností pro jeho realizaci (projekty, granty). Vzhledem k rozsáhlé spádové oblasti školy a k rostoucímu zájmu rodičů vyvstala potřeba ubytování některých žáků v místě školy. Tato situace se aktuálně řeší probíhající rekonstrukcí objektu v blízkosti školy na internát, jehož uvedení do provozu se plánuje na počátek školního roku 2011/2012. Tím se podstatně zlepší dostupnost školy tohoto typu pro žáky ze vzdálenějších lokalit.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Vzdělávací nabídka školy odpovídá zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Ke vzdělávání jsou přijímáni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Podle stupně mentálního postižení jsou zařazováni do odpovídajícího vzdělávacího programu. Pro všechny žáky jsou zpracovány individuální vzdělávací plány a z nich vycházející „úkolové listy“, ve kterých pedagogové konkretizují, pravidelně vyhodnocují a následně upravují další vzdělávací postupy. Výsledky vzdělávání jednotlivých žáků jsou s ohledem na rozsah a míru jejich postižení obtížně měřitelné a vždy jsou posuzovány důsledně individuálně s důrazem na osobní pokrok. Učitelé se snaží žáky vhodně motivovat a průběžně povzbuzovat. K celkovému hodnocení je využíváno širší slovní hodnocení, které zdůrazňuje zejména pozitivní stránky. Úspěchem je každé zlepšení v jakékoliv oblasti, dosažení větší míry samostatnosti a nezávislosti, úspěšná adaptace na školní prostředí, snaha o dorozumění se s okolím, zapojení se do mimoškolních aktivit. Svým absolventům nabízí škola po ukončení školní docházky denní i večerní Kurzy k doplnění základů vzdělání. Školní vzdělávací program je zpracován pro žáky se středně těžkým (1. díl) a těžkým (2. díl) mentálním postižením. V obou dílech školního vzdělávacího programu je kladen velký důraz na rozvoj komunikace a pracovní výchovy, proto je disponibilními hodinami nejvíce posílena oblast Člověk a svět práce a předmět Řečová výchova, do kterého je začleněna i individuální práce žáků s logopedickou asistentkou. O disponibilní hodiny byly ještě v 1. díle navýšeny předměty Tělesná výchova a Člověk a příroda. Z průřezových témat se škola zaměřila na témata osobnostní a sociální, multikulturní a environmentální výchovy.

Vyučování probíhalo ve všech třídách se sloučenými ročníky, kde byli zároveň zařazení žáci vzdělávající se podle různých vzdělávacích programů. Vzhledem k velmi dobrému organizačnímu zajištění a k souběžnému působení dvou a více pedagogů ve třídě (učitelka a 1 – 2 asistentky pedagoga) byl vzdělávací proces efektivní a přínosný. Pedagogové důsledně diferencovali výuku podle potřeb žáků, při výuce žáků s nejtěžším postižením a žáků s autismem zařazovali tzv. strukturované vyučování (tj. individuální práci učitele a žáka dle předem stanovené struktury). Volené metody a formy práce byly promyšlené a žáky většinou velmi dobře přijímané, což pozitivně ovlivňovalo jejich zájem o nabízené činnosti a ochotu plnit zadané úkoly. Velký důraz byl kladen především na podporu samostatnosti, na rozvoj sociálních, pracovních a komunikačních dovedností.

Učitelé věnovali dostatek pozornosti úvodním i průběžným motivačním aktivitám, nezapomínali na důležitost pozitivního pedagogického hodnocení a ocenění i malého pokroku jednotlivce. Při vyučování důsledně vycházeli z dosavadních znalostí a zkušeností žáků, dostatečný prostor byl v hodinách věnován procvičení a upevnění osvojeného učiva. Všechny třídy byly vybaveny škálou názorných učebních pomůcek a materiálů (kostky, skládky, lota, obrázky, knihy, stavebnice, mozaiky, rehabilitační a masážní míčky a míče, hudební nástroje), které pedagogové i žáci aktivně využívali. Pro výuku byly k dispozici speciálně upravené počítače s vhodnými výukovými programy (celkem 5 PC pro žáky včetně internetového připojení) a jedna interaktivní tabule. Kromě výše zmíněného náhradního komunikačního systému VOKS využívá škola u žáků, kteří nekomunikují verbálně, i další formy alternativní komunikace (znak do řeči, piktogramy, znaková řeč, komunikační panely, komunikační slovníky apod.).

Třídy jsou vybavené potřebnými kompenzačními i rehabilitačními pomůckami, v rámci vyučování je žákům poskytována řada podpůrných opatření (např. logopedická péče), těžce postižení žáci mají indikovanou rehabilitační tělesnou výchovu. Výuka je pravidelně obohacována dalšími školními a mimoškolními aktivitami. Na pracovišti v Merklíně je pravidelně realizována hipoterapie, na pracovišti v Sušici canisterapie a na pracovišti v Plzni muzikoterapie. Škola pořádá výlety, exkurze, kulturní a sportovní akce.

ZŠS se aktivně zapojuje do spolupráce s běžnými základními školami a s dalšími sociálními partnery. Velmi významná je spolupráce se zřizovatelem, se střediskem Diakonie ČCE Radost v Merklíně, s Obecním úřadem Merklín, Základní školou Merklín a s Krajským úřadem Plzeňského kraje (odborem školství, mládeže a sportu). Základní škola v Holýšově pořádá pro ZŠS oslavy Dne dětí a sponzorsky školu podporuje pořádáním benefičního koncertu. Přínosná je spolupráce s katedrou pedagogiky Západočeské univerzity v Plzni, Zdravotním ústavem v Plzni, občanským sdružením Jitřenka v Kozolupech (zajištění hipoterapie), občanským sdružením APLA Praha (poruchy autistického spektra) a se speciálně pedagogickými centry v Plzeňském kraji.

Většina rodičů se školou velmi dobře spolupracuje. Konají se pravidelné schůzky, konzultace i neformální setkání (např. u příležitosti zahájení školního roku). Rodiče i široká veřejnost je o dění ve škole informována také prostřednictvím přehledných webových stránek. S některými rodiči mají učitelé zajištěn kontakt při každodenním předávání žáků. Dobrá obeznámenost pedagogického sboru s individuálními specifiky a s rodinným zázemím jednotlivých žáků se pozitivně odráží v organizaci i vlastní realizaci vzdělávacího procesu.

Výchovné poradenství je zajišťováno výchovnou poradkyní a je vzhledem k velikosti a typu školy funkční. Zaměřuje se na vstupní hodnocení motorických funkcí žáků, na spolupráci se školskými poradenskými zařízeními a na pomoc při zpracování individuálních vzdělávacích plánů. Před ukončením povinné školní docházky absolvují žáci test pracovních zájmů. Na základě jeho vyhodnocení jsou žákům a jejich zákonným zástupcům nabízeny jimi preferované pracovní obory (stacionář s tkalcovskou dílnou v Soběkurech, kavárna Kačaba v Plzni, pomocné práce v kuchyni Diakonie Merklín). Pro žáky je také zpracováno v souvislosti s ukončením školní docházky závěrečné hodnocení. Škola dále spolupracuje se Zdravotním ústavem v Plzni (oblast zdravé výživy a dopravní bezpečnosti).

Minimální preventivní program se zaměřuje na zdravý život styl, budování a posilování správných postojů vůči zátěžovým situacím a problémům, na podporu odolnosti před nežádoucími jevy, na rozvoj komunikačních dovedností, posilování sebeúcty a sebevědomí při překonávání překážek. Velký důraz je kladen na smysluplné trávení volného času. Zájmová činnost žáků je v odpoledních hodinách realizována dvěma odděleními školní družiny (v Merklíně a v Sušici) a prostřednictvím nabídky zájmových

kroužků, které vedou někteří pedagogové školy (plavání, pracovní činnosti, ekologický kroužek, sportovní kroužek, počítače, vaření, výtvarný kroužek). Environmentální výchova je podporována začleněním do obsahu ŠVP, pravidelnou péčí o školní zahradu a tříděním odpadu. Žáci se v rámci výuky účastní různých projektů se zaměřením na zdravý životní styl (např. projekt Zdravá pětka se hravou formou snaží změnit jejich pohled na ovoce a zeleninu jako přirozenou součást každodenní stravy).

Škola vytváří pro žáky bezpečné prostředí, což je doloženo skutečností, že zde v uplynulých třech letech nebyl registrován žádný úraz. Důležitým předpokladem tohoto výsledku je neustálý dohled nad žáky, důsledná prevence rizik školních úrazů (např. zaoblené rohy nábytku), začlenění problematiky ochrany zdraví do výuky (Projekt Alenka stůně aneb zdravověda pro všechny).

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Srovnávací analýzou byly zjištěny nedostatky ve Školním vzdělávacím programu v těchto oblastech: Identifikační údaje, Učební plán, Učební osnovy a Vlastní hodnocení školy. V době konání inspekce byl po provedení dílčích úprav konstatován soulad s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

Ředitelka školy pracuje ve funkci pátým rokem. Svým dosaženým vzděláním a absolvováním funkčního studia pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení splňuje zákonné předpoklady pro její vykonávání. Aktivně se účastní vzdělávacích seminářů pro vedoucí pedagogické pracovníky, což má pozitivní vliv na její řídicí práci. Účelně deleguje pravomoci na pověřené pracovníky a tím umožňuje bezproblémový chod školy. Kontrola vzdělávacího procesu probíhá podle plánu. Z rozboru hospitačních záznamů však vyplývá, že kontrolní činnost není vždy cíleně zaměřena a následně provázána se stanovenými závěry, což částečně snižuje její účinek. Tento nedostatek je vedením školy do značné míry eliminován kvalitní metodickou prací v oblasti vzdělávání žáků. Plánování je funkční, i když v některých oblastech chybí návaznost na vlastní hodnocení školy.

Vedení školy podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků. V minulých letech bylo prioritou především studium k získání odborné kvalifikace učitelů a asistentů pedagoga, dále kurzy k prohloubení kvalifikace z oblasti speciální pedagogiky, problematiky poruch autistického spektra, alternativní komunikace, rehabilitace a fyzioterapie. Pedagogický sbor je stabilizovaný a z velké míry odborně kvalifikovaný.

Efektivní personální zajištění výuky souběžným působením dvou a více pedagogů ve třídách umožňuje nezbytnou individualizaci a diferenciaci vzdělávání žáků s těžkým zdravotním postižením. Silnou stránkou školy je její schopnost prezentace a propagace na veřejnosti a úspěšnost v aktivním získávání finančních prostředků z jiných zdrojů (prostřednictvím projektů, grantů, rozvojových programů a sponzorských darů). Tímto způsobem je postupně zkvalitňováno a modernizováno materiální vybavení, zajišťovány některé akce pro žáky a dotovány potřeby sociálně znevýhodněných žáků (doprava, hipoterapie).

Materiální předpoklady školy umožňují realizaci ŠVP, i když prostorové podmínky na pracovišti v Merklíně nejsou ideální. Zázemí pro pedagogy a odpočinkové koutky pro žáky jsou zde dosti stísněné, škola nemá vlastní tělocvičnu, pro výuku pracovních činností musí pronajímat další tři učebny v budově základní školy. Výhodou je postupně upravovaná školní zahrada. V Plzni slouží k výuce jedna vybavená třída, což je postačující,

neboť žáci i pedagogové školy mají zároveň k dispozici místnosti denního stacionáře (zde probíhá rehabilitace, relaxace, odpočinek). Prostorově nejlépe vyhovuje nově zrekonstruovaný objekt v Sušici, kde je místo jak pro výuku, tak pro relaxaci, stravování i zázemí pedagogů. Také zde je k dispozici přilehlá zahrada, která zatím neprošla podstatnými úpravami. Výhodou školy je bezbariérový přístup, který je zajištěn na všech pracovištích.

Závěry, celkové hodnocení školy

Činnost Základní školy speciální Diakonie ČCE Merklín je v souladu s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Školní vzdělávací program navazuje na skutečné podmínky školy a je v praxi naplňován. Po odstranění formálních nedostatků je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro obor vzdělání základní škola speciální.

Vedení školy se svým aktivním zapojením do rozvojových programů významným způsobem podílí na zlepšování materiálních podmínek školy. Přidělené finanční prostředky vynakládá účelně a efektivně. Drobné rezervy se objevily v hospitační činnosti a v propojení vlastního hodnocení s plánováním školy.

Škola si úspěšně vede v oblasti vytváření bezpečného, podnětného a nestresujícího prostředí důležitého pro zdravý psychický a fyzický vývoj žáků a má dobré materiální předpoklady pro jejich vzdělávání.

Spolupráce s rodiči, se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími organizacemi je prospěšná pro rozvoj handicapovaných žáků a velkou měrou podporuje jejich začlenění do běžného života. Poskytování poradenských služeb je na standardní úrovni.

Silnou stránkou školy je odborná erudovanost pedagogických pracovníků a jejich další vzdělávání v oblasti speciální pedagogiky, rehabilitace a fyzioterapie, což se projevilo všestranností a kvalitou poskytované podpory zdravotně postiženým žákům ve výuce.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Koperníkova 26, 301 00 Plzeň, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.p@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Plzeňském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Klatovech dne 30. května 2011

Mgr. Jitka Davidová, školní inspektorka

Davidová v. r.

Mgr. Miroslava Siváková, školní inspektorka

Siváková v. r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Merklíně dne 31. května 2011

Mgr. Ivana Kováčová, ředitelka školy

Kováčová v. r.